

Ziua internațională a poeziei

21 Martie

Arta poetică

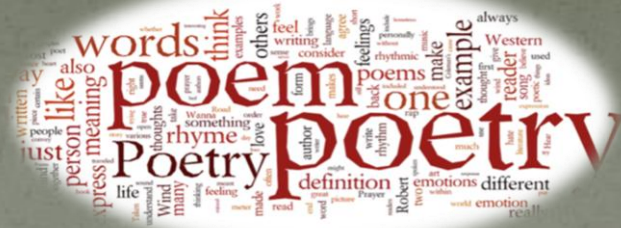
Poetry

Ana-Maria Zăloagă
Colegiul Tehnic „Miron Costin” Roman

Artă poetică

De la teorie...

- Arta poetică (din latină *ars poetica*; franceză *l'art poétique*) este o **poezie programatică**, operă literară în versuri în care autorul își exprimă crezul liric / propriile convingeri despre arta literară și despre aspectele esențiale ale acesteia.
- Autorul își exprimă în mod direct sau indirect concepția despre *poezie* (principiile de creație: elementele de laborator poetic, surse de inspirație, teme, modalități de creație și de expresie; rolul social al poeziei) și despre *rolul poetului* (relația poet – creație/ inspirație; raportul poetului cu lumea sau cu divinitatea; rolul său social).

Diferențe...

POETRY

- Spre deosebire de poetică (un text teoretic în proză în care sunt enunțate definiții, caracteristici și condiții pe care trebuie să le îndeplinească o operă pentru a fi statutată ca poezie), **arta poetică este o operă literară în versuri**, un program (manifest) literar realizat cu mijloace poetice.
- Prima utilizare a termenului, în lumea antică, este datorată teoreticianului Aristotel, în lucrarea *Poetica*, respectiv, lui Horațiu, primul poet care a reflectat asupra propriei arte într-o operă literară, *Epistola către Pisoni*, numită și *Arta Poetica (Ars Poetica)*. Acest tip de reflecție nu a încetat niciodată și a marcat, prin diferitele aspecte relevate, evoluția concepției despre poezie în literatura universală.

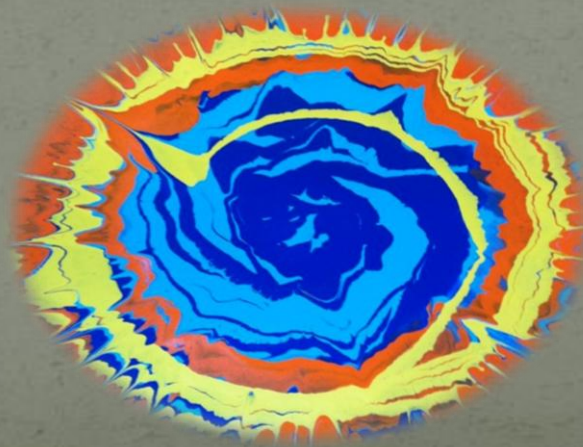
Poezia și poetul

- La nivel ideatic, artele poetice se axează asupra celor doi termeni: **poezia și poetul**. În funcție de termenul care deține rolul determinant, ne aflăm în fața unei **arte poetice clasice** (cum este **poezia?**) sau **moderne** (care este **relația poetului cu lumea și cu opera sa?**).
- Relația divinitate – poet – operă constituie un factor de diferențiere între poezia românească de secol XIX și poezia modernă, a secolului al XX-lea. Dacă pentru un poet ca **O. Goga**, actul de creație poetică era mediat de divinitate, iar harul poetic/ inspirația era de origine divină, pentru **Al. Macedonski**, artele poetice moderne reflectă ideea filozofică a morții lui Dumnezeu, proclamată de Nietzsche. Pentru **Tudor Arghezi**, poezia înseamnă „cuvinte potrivite” de un artizan al cuvântului, care contopește „*slova de foc*” (inspirația și „*slova făurită*” (meșteșugul). **Lucian Blaga** plasează eul creator în centrul universului ale cărui mistere le protejează prin transfigurare artistică, iar creația poetică este o cale de cunoaștere (luciferică).

Liric, confesiv...

- Artele poetice sunt texte confesive, reprezentând, cel mai adesea, „profesiuni de credință” ale scriitorilor. Totodată, opțiunile exprimate sunt rodul reflecției, uneori aprofundate și sistematice, pe marginea temelor esențiale legate de arta cuvântului. De multe ori, ele fac trimitere, polemic sau nu, la concepțiile teoretice influente despre literatură.

Din galeria artelor poetice...

- Mihai Eminescu, *Epigonii, Criticilor mei*
- Octavian Goga, *Rugăciune*
- George Coșbuc, *Poet și critic*
- Tudor Arghezi, *Cuvânt, Flori de mucigai, Testament, Ex libris, Epigraf, Incertitudine, Poeților necunoscuți*
- George Bacovia, *Plumb*
- Ion Barbu, *Din ceas dedus, Oul dogmatic, Timbru*
- Lucian Blaga, *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii, Către cititori*
- Nichita Stănescu, *Lecția despre cub*
- Grigore Vieru, *Legământ, Ars poetica*
- Anatol Codru, *Metaforă*

Lectura artei poetice

„Merg eu dimineața, în frunte,
Cu spicele albe în brațe
Ale părului mamei.
Mergi tu după mine, iubito,
Cu spicul fierbinte la piept
Al lacrimii tale.

Vine moartea din urmă
Cu spicele roșii în brațe
Ale sângelui meu –
Ea care nimic niciodată
Nu înapoiază.
Și toți suntem luminați
De-o bucurie neînțeleasă.”

Grigore Vieru, *ARS POETICA*

Lectura artei poetice

Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.

E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

Dar când inima-ți frământă
Doruri vii și patimi multe,
Ș-a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte,

Ca și flori în poarta vieții
Bat la porțile gândirii,
Toate cer intrare-n lume,
Cer veștmintele vorbirii.

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria-ți viață,
Unde ai judecătorii,
Ne'ndurații ochi de gheață?

Ah! atuncea ți se pare
Că pe cap îți cade cerul:
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?

Critici voi, cu flori deșerte,
Care roade n-ați adus -
E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai de spus.

Lectura artei poetice

Rătăcitor, cu ochii tulburi,
Cu trupul istovit de cale,
Eu cad neputincios, stăpâne,
În fața strălucirii tale.
În drum mi se desfac prăpăstii,
Și-n negură se-mbracă zarea,
Eu în genunchi spre tine caut:
Părinte, -orânduie-mi cărarea!

În pieptul zbuciumat de doruri
Eu simt ispitele cum sapă,
Cum vor să-mi tulbure izvorul
Din care sufletul s-adapă.
Din valul lumii lor mă smulge
Și cu povața ta-nțeleaptă,
În veci spre cei rămași în urmă,
Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă.

Dezleagă minții mele taina
Și legea farmecelor firii,
Sădește-n brațul meu de-a pururi
Tăria urii și-a iubirii.
Dă-mi cântecul și dă-mi lumina
Și zvonul firii-ndrăgostite,
Dă-i raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite.

Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea lor o frânge,
Și de durerea altor inimi
Învață-mă pe mine-a plânge.
Nu rostul meu, de-a pururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă-n lacrimile mele...

Octavian Goga, *Rugăciune*

Artele poetice pot ilustra:

- concepții care pun accentul pe **transmițător** (autor, creator) și pe relația acestuia cu textul
- concepții care pun accentul pe **destinatar** (receptor, cititor), pe reacția provocată acestuia de către text
- concepții care pun accentul pe **mesaj** (textul însuși)
- concepții care pun accentul pe **cod** (limbaj)
- concepții care pun accentul pe **contact** (suportul material de transmitere a mesajului)

Reflecție

- Demonstrează caracterul de artă poetică al textului de mai jos:

„Aici e casa mea. Dincolo soarele și grădină cu stupi.

Voi treceți pe drum, vă uitați printre gratii de poartă și așteptați să vorbesc. - De unde să-ncep?

Credeți-mă, credeți-mă,

despre orișice poți să vorbești cât vrei:

despre soartă și despre șarpele binelui,

despre arhanghelii cari ară cu plugul

gradinile omului,

despre cerul spre care creștem,

despre ură și cădere, tristețe și răstigniri

și înainte de toate despre marea trecere.

Dar cuvintele sunt lacrimile celor ce ar fi voit

așa de mult să plânga și n-au putut.

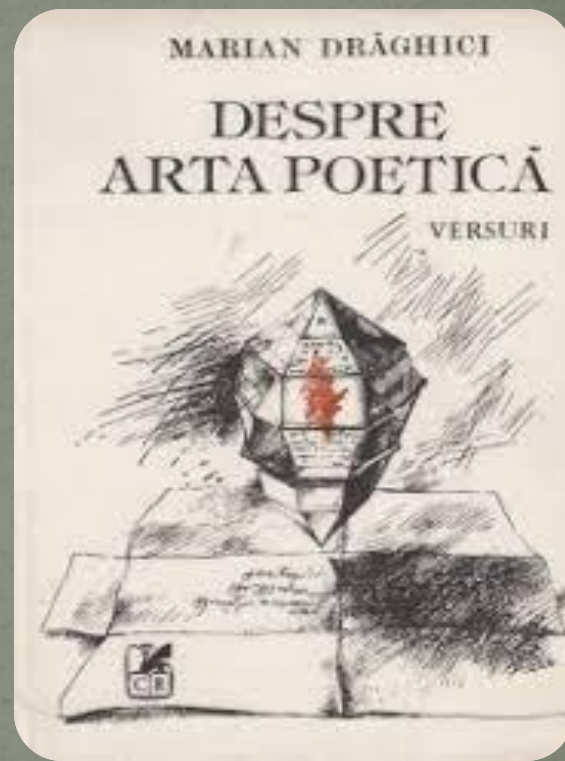
Amare foarte sunt toate cuvintele,

de-aceea - lăsați-mă

să umblu mut printre voi,

să vă ies în cale cu ochii închiși. ”

Lucian Blaga, *Către cititori*

Reflecție

- Demonstrează caracterul de artă poetică al textului de mai jos:

Cincizeci de ani, de când încerci, mereu,
Condeiu, gândurile și cerneala,
N-au mai ajuns să-ți curme, fătul meu,
Frica de tine și-ndoiala.

Te temi și-acum de ce te-ai mai temut,
De pagina curată și de rândul,
Și de cuvântul de la început.
Te sperie și litera și gândul.

Foile tale scrise, de hârtie,
Se rup și zboară, ca dintr-o livadă
Frunzele smulse-n vijelie,
Fără ca piersicul să și le vadă.

La fiecă cuvânt, o șovăire
Te face să tresari și-ai aștepta.
Parcă trăiești în somn și-n amintire
Și nu știi cine-a scris cu mâna ta.

Frunze pierdute, de Tudor Arghezi